

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 15152/2023
06.02.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Зорана Хацића, чланова већа, у парници тужилаца АА, ББ и ВВ, свих из ..., чији је заједнички пуномоћник Петар Ивановић адвокат из ..., против тужених ГГ из ... и ДД из ..., чији је заједнички пуномоћник Ђорђе Михоловић, адвокат из ..., ради утврђења, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6245/22 од 09.02.2023. године, у седници одржаној 06.02.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6245/22 од 09.02.2023. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 1505/20 од 12.09.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се утврди да је ништав Уговор о зајму 20.000 евра закључен 15.03.2003. године између тужене ГГ, као зајмодавца и сада пок. ЂЂ као зајмопримца. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се утврди да је ништав уговор о позајмици 28.000 евра закључен 2005. године између тужене ГГ као зајмодавца и сада пок. ЂЂ као зајмопримца. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се утврди да је ништав уговор о позајмици 33.000 евра закључен 2005. године између туженог ДД и пок. ЂЂ као зајмопримца. Ставом четвртим изреке, обавезани су тужиоци да туженима накнаде трошкове парничног поступка од 299.700,00 динара са законском затезном каматом од правноснажности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 6245/22 од 09.02.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужилаца и потврђена првостепена пресуда у ставу првом, другом и трећем изреке. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу четвртим изреке тако што су обавезани тужиоци да туженима накнаде трошкове парничног поступка од 299.700,00 динара са законском затезном

каматом од стицања услова за извршење до исплате док је одбијен захтев за исплату законске затезне камате на износ досуђених трошкова за период почев од пресуђења до стицања услова за извршење. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужилаца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиоци су благовремено изјавили ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану одлуку применом члана 408. ЗПП („Сл. гласник РС“ бр. 72/11, 55/14 ... 10/23), Врховни суд је оценио да је ревизија тужилаца неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, покојни ЂЂ, супруг тужиље АА и отац тужилаца ББ и ВВ, је био у пријатељским односима са туженима, са којима се често виђао и дружио. ЂЂ је имао месарску радњу и када је одлазио да купује живу вагу била му је потребна већа количина новца, па су му тужени у више наврата позајмљивали одређене суме новца, а које позајмице је ЂЂ вратио туженима. ЂЂ је 2003. године постигао усмени договор са туженом о позајмици 20.000 евра, о чему је накнадно сачињена писмена потврда 15.03.2003. године потписана од стране тужене, у којој се наводи да је тужена уступила ЂЂ на коришћење 20.000 евра у трајању од 6 месеци, са почетком од 15.03.2003. године, да постоји могућност да се по накнадном договору период продужи и да је накнада за коришћење новца од 5 % месечно односно 1.000 евра које је ЂЂ у обавези да месечно да, тј. 15. у месецу. ЂЂ је, затим 2005. године (без тачног датума), од тужене позајмио 28.000 евра без уговарања камате, о чему је сачињен писани уговор о позајмици, потписан од стране зајмодавца, зајмопримца и сведока и од туженог 33.000 евра на неодређени период, о чему је сачињен посебан писани уговор. По позиву тужених 2006. године да им дуг врати, ЂЂ се није јавио на телефон и у наредном периоду није долазио на заједничка дружења. Једном приликом ЂЂ је рекао да ће све дугове вратити јер има намеру да прода земљу те очекује добит од 300.000 евра, али се то до његове смрти није десило. ЂЂ је преминуо ...2007. године и на његовој заоставштини коју чини покретна и непокретна имовина за наследнике су оглашени овде тужиоци, на по 1/3 делова заоставштине. Покојни ЂЂ је туженој вратио позајмљени износ од 20.000 евра 2003. године, док позајмљени износ од 28.000 евра по уговору из 2005. године није вратио, нити је по уговору из 2005. године туженом вратио позајмљен износ од 33.000 евра.

Тужбом у овој правној ствари тужиоци захтевају утврђење ништавости уговора о зајму од 20.000 евра од 15.03.2003. године, уговора о позајмици од 28.000 евра и уговора о позајмици од 33.000 евра, са тврдњом да су износи позајмљени уз зеленашку камату којом су се тужени као зајмодавци користили стањем нужде правног претходника тужилаца и његовом лакомислености, чиме су повређена основна начела грађанског права и то начело једнаке вредности давања и савесности и поштења.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су правилном применом материјалног права одбили тужбени захтев уз правилан закључак да предметни уговори о зајму нису зеленашки уговори већ пуноважни правни послови.

Чланом 103. став 1. Закона о облигационим односима - ЗОО прописано је да је уговор који је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима ништав ако циљ повређеног правила не упућује на неку другу санкцију или ако закон у одређеном случају не прописује што друго. Чланом 141. став 1. истог Закона да је ништав уговор којим неко, користећи се стањем нужде или тешким материјалним стањем другог, његовим недовољним искуством, лакомисленошћу или зависношћу, уговори за себе или неког трећег корист која је у очигледној несразмери са оним што је он другом дао или учинио, или се обавезао дати или учинити, док је ставом 2. истог члана прописано да се на зеленашки уговор сходно примењују одредбе овог закона о последицама ништавости и о делимичној ништавости уговора.

Да би уговор био ништав, сагласно члану 141. став 1. ЗОО, потребно је да поред тешког материјалног положаја неког лица, то лице буде недовољно искусно, лакомислено или зависно у односу према лицу које користи његову ситуацију ради остваривања користи уговарањем узајамних давања у очигледној несразмери.

У конкретном случају и по оцени Врховног суда реч је о правно ваљаним, а не о зеленашким уговорима у смислу члана 141. став 1. у вези члана 103. ЗОО. Ово с тога јер је према утврђеним околностима, сваки од уговора о зајму резултат постигнуте сагласности уговарача у погледу износа новца који је позајмљен и који треба вратити, без обрачунате камате или њеног посебног уговарања сагласно члану 557. ЗОО, што значи да је реч о бескаматним уговорима о зајму, закљученим уз очување једнаке вредности узајамних давања и уз поштовање начела савесности и поштења, па тиме и пуноважним правним пословима. Наведено се односи и на уговор о позјамици 20.000 евра, који је усмено закључен између тужене и правног претходника тужилаца и у потпуности извршен сагласно усменом договору, па је у таквој ситуацији, и по оцени Врховног суда, потврда од 15.03.2003. године сачињена након закључења тог уговора, потписана од стране тужене, која садржи означени износ зајма од 20.000 евра са каматом од 5 % месечно, без утицаја на његову пуноважност.

Наводима ревизије се не доводи у сумњу правилна примена материјалног права, јер према утврђеним околностима, правни претходник тужилаца је поред посла који је обављао – имао је месарску радњу, поседовао и непокретности знатне вредности у односу на износ примљених позајмица (што потврђује чињеница да је намеравао да од продаје непокретности оствари добит од 300.000 евра), па није реч о коришћењу стања нужде ЂЂ при закључењу наведених уговора. Однос зависности који захтева члан 141. став 1. ЗОО, треба да постоји у односу на другог уговарача који ту ситуацију користи за остварење несразмерне користи, а такав однос правног претходника тужилаца у односу на тужене није постојао. Евентуална лакомисленост, условљена жељом да обезбеди даље пословање месаре, може бити само мотив правног претходника тужилаца за закључење уговора о зајму са туженима, а тај мотив не утиче на пуноважност закључених уговора.

Како остали наводи ревизије не доводе у сумњу правилност побијане одлуке, Врховни суд је применом члана 414. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**